

Den pædagogiske læreplan for Sundby Børnehave 2022

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring

---

Hvem er vi?

Sundby Børnehave blev oprettet den 1. oktober 1925 af Frk. Elisabeth Klixbøll, som ejede huset som vi bor i. I dag er børnehaven en selvejende institution og en del af Klyngesamarbejdet Lumix Nord. Klyngen LUMIX består af flere forskellige institutioner med både vuggestuer, børnehaver, fritidshjem og klub. Ledelsen består af en Klyngeleder og 7 Pædagogiske Ledere. En fælles bestyrelse og et forældreråd på hver institution.

Børnehaven er en hyggelig gammel villa, centralt beliggende på Amager. Huset er i 4 etager, med garderobe og toiletter i kælderen, 2 stuer i stueetagen, 1 stue, pudrum/soverum på 1. sal, samt køkken og personalerum på 2. sal. Vi har en lille, men god legeplads. Der er legestativ og sandkasse i den ene ende, vippedyr, gyng og boldbane i den anden ende. Vi har én minibus, med plads til 7 børn og 2 voksne. Vores nærmiljø byder på mange muligheder, for små ture til parker og andre legepladser.

Vi er normeret til 60 børn, heraf 12 småbørn fra 2 til 3 år og 48 børnehavebørn fra 3 til 6 år. De er fordelt på 3 aldersintegrerede stuer. Stjernestuen med 16 børn, Solstuen med 22 børn, som bor i stuen og Måne stuen med 22 børn der bor på 1. sal. Vi har 3 pluspladser, som er et tilbud til både et- og tosprogede børn, med forskellige sproglige udfordringer.

Personalet i børnehaven består af 1 pædagogisk leder, 6 pædagoger, 4 medhjælpere, 1-2 studerende, 1 køkkenassistent og 1 rengøringsassistent.

Børnehaven har i mange år ladet sig inspirere af Marte Meo metoden, som betyder "Ved egen Kraft" og tager udgangspunkt i, at vi kan hjælpe barnet til at udnytte sine resurser bedst muligt ved at understøtte og anerkende barnets følelser og initiativer.

Som en del af et nyt tiltag i klyngen er vi i fællesskab med de andre institutioner, det seneste år, gået i gang med at uddanne vores medarbejdere i 0-6 år institutionerne indenfor ICDP. Målet er at alle ansatte skal igennem uddannelsen. ICDP er et program skabt af den norske professor i psykologi Karsten Hundeide. Med ICDP-programmet, får vi en samspilsmanual med tre forskellige dialogformer, der er kernekomponenterne i et godt samspil. ICDP har meget tilfælles med Marte Meo metoden, begge metoder benytter sig f.eks. af videodokumentation.

Pædagogisk grundlag

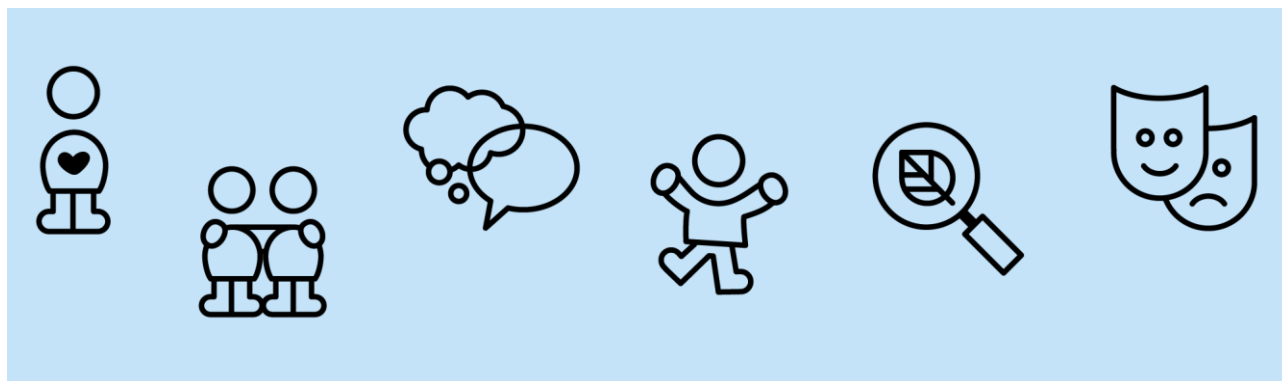

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.

- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

I Sundby børnehaven er vores børnesyn at vi tager udgangspunkt i det enkelte individ og hvad fungerer bedst for denne, på den måde sikre vi os at barnet udvikles og lærer i det tempo der er bedst for barnet. **Alle børn har en værdi i sig selv.** I børnehaven arbejder vi med anerkendende relationer og bruger ICDP programmet som arbejdsredskab i vores relations arbejde. Vi respekterer barnet og møder barnet på det udviklingstrin det befinder sig på. Vi hjælper og støtter dem. Vi sørger for, at barnet får lov til at udfolde sig inden for trygge og sikre rammer, det vil sige lege, udfolde sig motorisk, være nysgerrig og udvikle både sin personlighed og sin intelligens. I Børnehaven skaber vi en sund kultur ved at lade børnene deltage i dagligdagens gøremål, i årets traditioner, planlagte aktiviteter,

temaer og emner og leg for på den måde at give barnet en viden om verden. Det er vigtigt at barnet er omgivet af tydelige voksne, som de kan knytte sig til og søge hjælp hos i forhold til deres forskellige udviklingstrin. Da vi ved at børn naturligt knytter sig til de voksne, der er på deres egen stue, bestræber vi os på, at der er kendte voksne med til de planlagte aktiviteter der forgår over året. Da Sundby børnehave er et lille hus har vi en stor fordel i at alle ret hurtigt kommer til at kende alle og børnene opdager hurtigt det spændende i at komme på besøg på en anden stue og lege med vennerne der går der.

Vi møder barnet med en positiv indstilling, lytter og forstår barnet. Vi giver barnet mulighed for at se nye aktiviteter og rutiner an og praktiserer en legitim perifer deltagelse, hvor barnet lærer ved at lytte, observere og efterligne de erfarne i praksisfællesskabet.

Vi tilrettelægger vores læringsmiljø således at det giver børnene mulighed for at bevæge sig i zonen for nærmeste udvikling, som er forskellen på det, barnet selv kan klare og det, barnet behøver hjælp til af andre. Det er i denne zone at barnets udviklingspotentiale ligger.

Vi opfordrer børnene til at øve sig og prøve nye/svære aktiviteter. F.eks. klippe, male deltage i fælleslege, sanglege og samlinger. Vi støtter og guider barnet igennem de svære processer og gennem tillid, omsorg og anerkendelse giver vi dem mod og styrke til at klare aktiviteten. Vi lader barnet bruge den tid der skal til, hvor de gentager og øver sig. Når barnet så mestret det de har øvet sig på, er barnet klar til at rykke videre til næste øvebane.

Igennem vores dagligdag med leg og aktiviteter styrker vi fællesskabet og børnenes mulighed for at tilegne sig læring om de mekanismer, der rører sig i et fællesskab. Vi giver børnene mulighed for at lege og fordybe sig i legen og på den måde styrke venskaber. Vi hjælper med at sætte lege i gang og går, alt afhængig af hvad der er brug for, foran, ved siden af eller bagved, for at støtte børnene i deres legeudvikling. Vi hjælper børnene til at forstå, at de er en del af et fællesskab hvor vi lytter, hjælper og støtter hinanden. Vi hjælper børnene til at lære at deles, sige fra og til og bede om hjælp.

Vi ved at børn trives med gentagelser og arbejder derfor med at vores dagligdag og rutiner er genkendelige for børnene.

Læring er den udvikling som barnet gennemgår i Sundby Børnehave, når de starter som 2-årige til de forlader børnehaven som skoleparate børn. Udviklingen er afhængig af indhold, drivkraft og samspil:

Indhold: De voksnes opgave er at skabe mening, forståelse og læring for det enkelte barn.

Drivkraft: Barnet og den voksnes motivation, følelser, nysgerrighed, glæde og vilje.

Samspil: Kommunikation, samarbejde og sociale fællesskaber.

Vi giver børnene mulighed for at deltage i mange forskellige børnefællesskaber. Hele børnehaven er på tur til skoven, bondegård, juleteater og forskellige legepladser i byen osv. Vi afholder både påskefrokost, sommerfest og julehygge. Vi benytter vores fælles legeplads hele året. Ud over at børnene er på egen stue, hvor de tit bliver delt op i mindre grupper, er børnene også i aldersopdelte grupper på tværs af stuerne. Børnene kan også være delt op i interessegrupper. Vi tager på ture med minibussen. Vi værner også om de fællesskaber børnene selv etablerer og der er selvfølgelig også mulighed for barnet, at ønsker sit eget selskab for en stund.

Pædagogisk læringsmiljø

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Den pædagogiske læring foregår hele dagen:

Ved modtagelsen af børnene på fællesstuen fra 6.30 til 8.00. I dette tidsrum er der tid til at snakke lidt med forældrene og børnene spiser morgenmad.

Der er morgenmad frem til kl. 7.45, Børnene vælger selv hvad de vil spise af det der serveres. Børnene er så vidt muligt selvhjulpne i spisesituationen dvs. at de selv øser op, smører og tager mere, der sidder en voksen sammen med dem, ved bordet.

Kl. 8.00 Går børnene på deres egen stue sammen med en voksen. Vi modtager børn frem til kl. 9.00. Her er der både børne og voksen initierede aktiviteter og lege, såsom puslespil, bræt spil, leg i dukkekrogen m.m.

Kl. 9.00 Holdes der en samling på hver stue. Der bliver brugt Piktogrammer som viser dagens gang, der synges, laves sanglege, tales om oplevelser osv. I perioder kan samlingen være rykket til et andet tidspunkt på dagen eller samlingen kan være for en bestemt gruppe børn. Vi vælger at have en fleksibel samling, da det på den måde giver frihed til at tilrettelægge den således at der er taget hensyn til den aktuelle børnegruppe og dens behov.

Kl. 9.30 Foregår der forskellige aktiviteter, stuevis eller på tværs af hele huset. Onsdagsklubben der er for de ældste børn, aldersopdelte grupper, minibus ture, heldagsture, fødselsdage mm.

Kl. 11.00 Spiser vi frokost, hvor børnene deltager aktivt i borddækningen, de er selvhjulpne, de store hjælper de små og vi spiser i små grupper, med en voksen i hver. Efter frokost hjælpes alle med at rydde op.

Kl. 12.00 Sovetime for dem der har behov for at sove til kl. 13.30, de puttes og nusses til de sover. De andre børn går på legepladsen, hvor de leger og har mulighed for at fordybe sig i en leg med vennerne. I personalegruppen arbejder vi løbende med at legepladsen skal være et godt læringsmiljø for børnene. Vi bruger forskellige metoder til at kikke på vores pædagogiske praksis på legepladsen og ud fra dem justerer vi så det tilgodeser børnegruppen så godt som muligt. Vi er udfordret i forhold til pladsen og der skal derfor tænkes kreativt og nogen gange gås på kompromis.

Kl. 13.30 Børnene går ind fra legepladsen og de børn der sover, står op. Børnene samles på deres egne stuer, for at spise et eftermiddagsmåltid

kl. 14.00. Under måltidet bliver der læst historie mm, eller der foregår forskellige snakke ved bordene.

Kl. 15.00 er der leg på stuen, hvor der er plads til både børne og voksen initierede lege eller aktiviteter. I dette tidsrum er der mulighed for forældresamarbejde. Der er også mulighed for at gå på legepladsen.

Kl. 16.00 Samles børnene på en stue, medmindre de er ude, hvor der igen er mulighed for forskellige lege og aktiviteter til børnehaven lukker.

Vi tilrettelægger vores læringsmiljøer på en sådan måde, at der er mulighed for udvikling af sprog. Vi tilstræber, at vores læringsmiljø indbyder til leg og at det er tydeligt hvad man kan lege hvor. Vi hæger billeder op, som kan lægge op til samtale. Vi giver børnene mulighed for at udvikle deres fantasi ved at der er forskelligt legetøj til rådighed. Vi tager udgangspunkt i det enkelte barn og dets zone for nærmeste udvikling. Vi sætter ord på vores og børnenes handlinger. Vi lytter opmærksomt til barnets tale og kropssprog og støtter dem i at få sagt det de gerne vil.

Et eksempel på hvordan vi i løbet af dagen etablerer forskellige pædagogiske læringsmiljøer. I spillet "Vild Katten" kan det være en invitation barn – barn imellem, eller barn- voksen invitation af et eller flere børn. Vokseninvitationen kan være en pædagogisk aktivitet hvor vi hjælper børnene med at øve sig i at vente på tur, lytte, koncentrere sig, samarbejde, indgå i dialog, etablere venskab og kunne indgå i et fællesskab der vokser og udvikler sig.

Et andet eksempel er "onsdagsklubben", som er en planlagt voksenstyret aktivitet, hvor pædagogerne planlægger et forløb, ud fra hvad der forventes at børnene skal kunne mestre når de skal i skole. Forløbet planlægges også ud fra zonen for nærmeste udvikling og selvom forløbet er voksenplanlagt og voksenstyret, så er der selvfølgelig også mulighed for børnenes initiativer og ønsker. Vi sørger for at evaluere forløbet hver gang og har i den forbindelse børnenes perspektiv med i forhold til planlægningen af næste forløb.

Når vi skal på tur og have overtøj på, i garderoben, forbereder vi børnene på hvor vi skal hen og hvad tøj de skal tage på. De ældste tager selv tøj på, de andre børn der har brug for hjælp, guides af en voksen, eller af et andet barn. Vi lægger stor vægt på hjælpsomhed og er du god til noget kan du hjælpe dine venner.

Samarbejde med forældre om børns læring

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Vi arbejder hele tiden på at sammenhængene mellem børnehaven og hjemmet forbliver et værdifuldt samarbejde. En god opstart er grundlaget for den gode, tætte og trykke dialog omkring barnet og dets udvikling. Vi sætter god tid af til det første møde mellem familien og børnehaven. I vores første dialog med familien bruger vi tid på at lære barnet at kende og benytter Sundby børnehaves "principper for indkøringen". Disse principper står også på vores hjemmeside, så man som forældre har mulighed for at forberede sig før barnet, skal starte. Når vi har mødt barn og forældre så lægger vi en plan for indkøringen med mulighed for justeringer undervejs. Vi informerer om at vi bruger AULA og henviser til hjemmesiden hvor der kan findes både principper for vores arbejde og praktiske oplysninger.

Vi tilbyder altid at forældrene kan få en samtale, omkring deres barn, hvis de har nogle bekymringer. Ligeledes tilbyder vi samtaler med de sprogdudfordrede børns forældre. Vi laver videns overdragelser og afholder 5 års samtaler omkring skolestart.

Vi holder forskellige arrangementer i løbet af året, så som forældremøde, sommerfest, kaffeeftermiddage, julehygge.

Vi har et aktivt forældreråd, hvor vi holder 4 møder om året. Lederen og en personalerepræsentant deltager.

Børn i udsatte positioner

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

På vores månedlige personalemøder, reflekterer vi sammen, om der er børn i dagligdagen, der er i udsatte positioner. Er der børn uden for fællesskabet, indretter vi et læringsmiljø, som til gode ser barnets udfordringer. Børnene skal støttes, hjælpes og guides i deres udfordringer. Det kan være at opdele børnene i mindre grupper eller at der skal et særligt fokus eller en ekstra indsats i hele børnegruppen. Vi bruger "fri for mobberi" som et redskab. Vi samarbejder med supportteamet og bruger ressourceforum til at udarbejde handleplan for arbejdet med de børn der er i udsatte positioner. Dette gøres i samarbejde med forældrene.

Sammenhæng til børnehaveklassen

Via aktiviteter i onsdagsklubben forbereder 2 pædagoger, børnene på at starte i børnehaveklassen og fritidshjem. Vi mødes hver onsdag formiddag fra 1. oktober til 31. marts. Vi tager udgangspunkt i følgende emner:

Hvem er jeg/hvor bor jeg/hvor skal jeg i skole?

Kroppen, form og farver, rim og remser, trafik, klippe efter streger og holde på en blyant.

I onsdagsklubben er vi ekstra opmærksomme på at styrke børnenes sociale kompetencer. Vi snakker om at være en god ven og det at hjælpe hinanden. Børnene skal også lære at lytte, indgå i dialog, samarbejde om en opgave, løse konflikter, koncentrere sig om en given opgave forstå en kollektiv besked og have sans for at vi er i en gruppe med et fællesskab.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Børnehaven ligger i et område med mange dejlige og forskellige legepladser rundt om os, som har stor glæde af at benytte.

Vi benytter også vores lokale bibliotek hvor vi låner bøger til vores forskellige projekter. I en-to uger om året har vi det vi kalder "bog uge". Her vælger vi et tema, hvor vi alle læser de samme bøger om et bestemt emne. Vi ser nogle af de film og teaterstykker biblioteket tilbyder.

Vi gør også brug af Københavns kommunes "Åben Dagtilbud". De sidste 2 år har vi brugt deres natur tilbud. Vi har plukket bær og lavet syltetøj og vi har været på stranden for at fiske rejer med net. Vi har forsøgt at lave kompost.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

"Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed."

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø.

Det Fysiske:

Vi arbejder med synlige små børnemiljøer, både stationært og fleksibel, hvor det tydeliggøres for børnene, hvor legen kan foregå og hvilke tilbud der opsættes.

Vi er opmærksomme på, at vi har tilbud til alle aldre fra 2 til 6 år, inde som ude. Vi skaber rum for bevægelse, fordybelse og mere eller minder aktive tilbud. Vi skaber rum til de forskellige aktiviteter f.eks. når vi laver forhindringsbane og motorik i kælderens garderobe. Vi følger børnenes spor og ændre lege-installationerne løbende så de giver børnene mulighed for at bevæge sig i zonen for nærmeste udvikling.

Vores legeplads er ligeledes opdelt i forskellige udviklende læringsmiljøer og tilbud.

Vi har arbejdet med aktionslæringsforløb når vi hver dag er på legepladsen mellem kl. 12 og 2. Vi har arbejdet med at- Der er en tydelig voksen rollefordeling: 1 Aktivitets voksen, 1 konfliktløser, 1 Trøster/toilet ansvarlig. Vi har indlært os disse systemer som nu er en automatiseret del af legepladsmiljøet. Andre aktionslæringsforløb har været med blik på oprydning. Hvordan gør vi oprydning af legepladsen til en hyggelig aktivitet hvor børn og voksne hjælpes ad.

Det Psykiske:

Vi bruger TOPI som værktøj, for at sikre alle børnenes udvikling og trivsel.

Vi taler om børnenes udvikling og trivsel ved stuemøder og personalemøder.

Vi har stort fokus på børnenes psykiske trivsel, når vi arbejder i praksis, ved at anerkende det enkelte barns følelser og forskelligheder. Vi giver børnene værktøjer til at sige tydeligt og hensigtsmæssigt til og fra, både med ord og med kropssprog og øve i at aflæse hinanden. Vi tager udgangspunkt i en anerkendende tilgang, ICDP- metoden og vi bruger redskaberne fra fri for Mobberi. Vi bruger os selv som rollemodel, ved at opføre os respektfuldt overfor hinanden.

Vi er opmærksomme på den gode kontakt med forældrene og hvor vigtige beskeder omkring barnets udvikling er. Vi er opmærksomme på hvor stor betydning det har for barnets læring, dannelse, trivsel og psykiske velbefindende, at vi er informeret om særlige hændelser i familien såsom sygdom, skilsmisse, flytning og dødsfald.

Det Æstetiske:

Vi er bevidste om at skabe hyggelige og imødekommende rum at træde ind i. Vi vil gerne skabe en hjemlig atmosfære hvor det tydeligt kan ses at de er børn til stede.

Vi udfolder os kreativt med børnene og sørger for at præsentere børnenes kreationer synligt og pænt. Vi sætter pris på børnenes æstetiske læreprocesser og fremvisning af disse for både børn og forældre. Dette betyder at ud over at vi fremviser selve produktet, fremviser vi også processen hen mod det færdige produkt via billeder på AULA.

De seks læreplanstemaer

Alsidig personlig udvikling

Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

I Sundby børnehave understøtter vi børnenes alsidige personlige udvikling, ved at have Zonen for nærmeste udvikling for øje.

Det understøtter vi f.eks. i vores daglige rutiner når vi:

- Opfordrer til udvikling af børnenes selvhjulpethed
- Involverer børnene i dagligdagens praktiske gøremål, som borddækning og oprydning.

Dette understøtter vi også i de forskellige aktiviteter vi tilbyder børnene:

- Aldersopdelte grupper
- Fælleslege

- Ture ud af huset, som til skov og strand, legepladser, i teatret, biblioteket.
- Morgensamling
- Kreative projekter
- Længerevarende forløb med fokus på gentagelser.

Vi tager hensyn til, at alle børn har forskellige deltagelses muligheder.

I Sundby børnehave har vi aldersintegrerede stuer, da vi mener at det er vigtigt for barnets alsidige udvikling, at barnet danner sig trygge relationer til primære voksne, for at kunne udvikle sig. Disse primære voksne følger dem hele deres børnehaveliv. Dermed ikke sagt, at vi ikke udfordrer disse opdelinger, men stuens arena skal skabe en tryk base for barnet.

I disse opdelinger er det for os vigtigt at der er, en for barnet, tryk voksen. De vigtige og trykke relationer, danner grundlag, for den alsidige personlige udvikling og giver barnet mod til nye erfaringer. I de trygge rammer indretter vi læringsmiljøer som lægger op til børnenes lyst til at udforske sig selv i samspil med andre.

Social udvikling

Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

I Sundby børnehave er der rig mulighed for social udvikling da vi er et fællesskab med mange forskellige individer og mange muligheder for venskaber på kryds og tværs. Vi prioriterer børnenes sociale udvikling højt, da det er meget betydningsfuldt at du behersker de sociale spilleregler for at kunne begå dig i et samfund.

Her er der dagligt mulighed for at være i mange forskellige sociale kontekster. At være i fokus i en gruppe, at lade andre være i fokus og udsætte egne behov, er dagligt en udvikling af barnets sociale kompetencer.

Vi lærer børnene at alle har lige stor betydning i gruppen ved at vise børnene at vi giver plads til at alle kan komme til orde og alle bliver lyttet til.

Vi tager godt imod alle hver morgen, hvor man som barn og forældre bliver mødt med et smil og der bliver sagt godmorgen.

I samspil og samvær med andre lægger vi stor vægt på at sætte ord på handling og følelser. Når vi er sammen, sørger vi for at alle får lige muligheder til at udtrykke egne følelser og blive lyttet til med respekt for forskelligheden i fællesskabet. Vi ser på hinanden og lægger mærke til om den anden er glad, ked af det, træt osv. Vi som voksne er opmærksomme på måden vi taler til og med hinanden og gør meget ud af, at guide børnene til god kommunikation som de gode rollemodeller.

Vi hjælper børnene, med deres forskellige udfordringer i løbet af dagen. Vi opfordrer også børnene til at hjælpe hinanden og være opmærksomme på om der er nogen der har brug for hjælp.

Vi gør dette ved samling og i de daglige rutiner, som f.eks. at dække bord, som er en daglig rutine som børnene er med til.

Vi lærer børnene at navigere i de sociale spilleregler der findes i en gruppe, f.eks. at håndtere og løse konflikter ved at lytte til hinanden og i fællesskab finde på en løsning til hvordan vi kommer videre og ud af konflikten. Vi træner deres robusthed ved at kunne være i følelserne f.eks. når man bliver afvist i en leg. Vi giver børnene redskaber til hvordan man kan byde sig til i en leg og hvordan man er en god legekammerat der giver plads til at andre kan komme til.

Vi hjælper børnene med at sætte ord på deres følelser, så de derved kommer til at mestre det selv. Vi lærer børnene at sige til og fra over for hinanden.

I den tid barnet går i Sundby børnehave stræber vi efter at det får en oplevelse af at finde ud af hvem er de selv er i denne gruppe, de skal opleve retten til at være sig selv og samtidig at alle er en del af fællesskabet.

Børnene opfordres til at være aktive deltagere i fællesskabet. For os er det vigtigt at alle børn føler sig som en del af fællesskabet. Vi støtter op om barnets dannelse af forskellige venskaber og vi imødekommer deres initiativer.

Vi betragter empati, evnen til tilknytning og sociale færdigheder som de vigtigste elementer i sociale kompetencer.

Kommunikation og sprog

Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtiltagelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Det er alfa og omega at barnet bruger et aldersvarende sprog, vi tager udgangspunkt i det enkelte barn og zonen for nærmeste udvikling.

Da vi hvert år modtager små 2-årige, som er midt i udviklingen af det talte sprog, er det også vigtigt at bruge kropssproget.

Vi arbejder med sproget på forskellige niveauer gennem hele dagen. Vi guider børnene, vi sætter ord på ting og handlinger, vi gentager hvad vi tror børnene forsøger at sige og vi lytter til barnet.

Vi giver børnene ordene f.eks. ved at sige: Nu tegner du med den blå farve, du bygger med de røde og grønne klodser. Du hælder mælk op i din kop. Du skal tage din højre sutsko af først, samtidig med at vi peger.

I børnehaven læser vi meget med børnene og laver dialogisk læsning, leger med rim og remser, vi synger hver dag med børnene, sange med tilhørende fagter, så alle kan være med, vi bruger sprogkufferter efter behov og vi har en voksen der er rigtig god til dukketeater.

Vi arbejder også meget med piktogrammer, som er billeder af de forskellige situationer som børnene skal igennem hele dagen, så som: Samling, en aktivitet, frokost, vaskehænder og tage tøj på, for at gå på legepladsen.

Vi har en sprogansvarlig på hver af de 3 stuer, der står for at sprogvurdere de børn der har udfordringer med sproget. Hvis dette er tilfældet, taler vi med forældrene og laver en ekstra indsats. Tager kontakt til vores tale/høre konsulent, hvis vi skønner det er nødvendigt.

Krop, sanser og bevægelse

Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relations dannelse udgår fra kroppen.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Vi bevæger os hele dagen, vores krop er ikke skabt til at sidde stille, selvom det kan være nødvendigt at lære, at sidde stille i forskellige situationer i løbet af dagen.

Vi bruger kroppen og skal lære at styre både de store og små bevægelser. Vi er ude på legepladsen hver dag hele året rundt, hvor der kan løbes rundt, klatre, gynges, gå på line, hoppe, cykle osv. Der bliver også sat lege i gang såsom, tag fat, fange leg, sanglege, boldlege og forskellige regellege. Sandkassen bliver også flittig brugt til at lave mange fantasifulde kager og gravet store huller hvor vi styrker sansemotorikken. Vi bruger også kvarterets legepladser, hvor der er lidt mere plads, end på vores egen lille legeplads. Vi kører også med vores minibus til Kastrupfortet, i skoven og på stranden. Her er der mulighed for at styrke grovmotorikken, da naturen byder på spændende udfordringer til både balance og sanserne.

Inden for er det de mere stille og fine former for bevægelse. Forskellige aktiviteter, klippe og klistre, male, lave perleplader, som aldrig går af mode, det er kun fantasien der sætter grænser.

Vi er begyndt at lave yoga med børnene et par gange om ugen. I vores lille, men dejlige puderum, er der også mulighed for på skift at lege med klæde ud tøj, bygge huler, eller bare hoppe på madrassen.

I de faste rutiner hver dag er der også store udfordringer i at lære at tage tøj af og på selv og være med til både at dække bord og rydde af igen. Når man er et lille barn, handler det meget om at øve sig og lære at mestre ting. Dette har børnene, de voksne til at hjælpe sig med og børnene er gode til at hjælpe hinanden. Det at være blevet, så stor at man selv kan tage sit tøj på og derfra til at man kan hjælpe sine kammerater, er en følelse børn vokser af.

Sanserne kan også styrkes på forskellige måder, vi leger f.eks. med modellervoks og arbejder med tapetklister. Vi smager, lugter og føler på maden. Vi tager sandalerne af og mærker sandet mellem tæerne. Vi samler blade og kogler til efteråret op fra den fugtige skovbund osv.

Natur, udeliv og science

Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Howdan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Vi har en lille legeplads, men vi har indrettet den sådan, at der er mulighed for bevægelseslege. Her leger vi fangeleg, røver/soldater, cowboyer/indianer, men også far, mor og børn med vores dukkevogne. Vi har en bold bane hvor vi spiller boldlege f.eks. fodbold og basketball. Vi har cykler, vippedyr, snurretoppe og en gyng. Derudover har vi vores klatrestativ og vores brandbil hvor børnene kan udfordre deres motorik ved at klatre. Vi har 2 store sandkasser, hvor der laves "kager" og meget mere. Vi har altkasser, hvor vi planter blomster, som børnene har med hjemmefra. Vi har plantekasser og kompost med dyreliv.

Vi har flere dejlige legepladser i vores lokalområde, som vi benytter meget. Vi kører med vores minibus, ud til skov og strand.

I år har vi haft et naturprojekt med tur til Dyrehaven og Ugandaskoven, vi har lavet en kompostbunke og bygget højbede, hvor vi b.la. har plantet Jordbær.

Vi har også haft et safariprojekt, hvor vi har lavet kikkerter, for at finde dyrene i junglen og gættet en lort, inspireret af bogen. Hvem har lagt en lort på Muldvarpens hoved.

Der er flyttet flere nye beboere ind i børnehaven. Vi har fået 2 mus, der bliver bygget løbebaner til af papkasser. Vi har også fået snegle, der bliver fodret med noget af vores madaffald.

Om sommeren leger vi meget med vand, hvor der bliver eksperimenteret med hvad kan flyde og hvad går til bunds. Hvorfor flyder proppen oven på, men sandet går til bunds.

Den hjemmelavede avispirbåd kan sejle lidt og avispir flyveren flyver.

Skolegruppen har eksperimenteret med vulkaner.

Kultur, æstetik og fællesskab

Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

I Sundby børnehave, har vi 3 aldersintegrerede stuer, med børn fra 2 til 6 år og 3-4 faste voksne. Børnene bliver en del af et fællesskab på Stjernestuen, Solstuen eller Månestuen. Her deles man i mindre fællesskaber, f.eks. et legefællesskab eller et hvor man spiser sammen. Vi deler også børnene i aldersopdelte grupper på tværs af huset og børnene finder også selv sammen i forskellige venner/lege fællesskaber.

Vi har børn fra forskellige slags familiesammensætninger, lande og med forskelligt sprog og traditioner. Vi snakker med børnene om dette, for der opstår helt naturligt, spørgsmål om familiesammensætning, udseende og sprog. Børnene har billeder med af deres familie og de tegner også dem selv og deres familie.

Vi holder årets forskellige traditioner, Fødselsdage, Fastelavn, Påske og Julen. Vi tager i teatret og biografen med børnene. Og vi bruger også vores I-pads i vores læring med børnene. F.eks. finder vi farlige dyr frem og tegner dem og hører hvordan de brøler.

Vi indretter vores børnehave og stuerne ud fra at, vi bor i en gammel villa fra 1925 og gerne bevare det gamle hyggelige miljø, som sådan et hus er rammen om.

Vi udnytter hver en krog og flere af rummene til mere end 1 funktion. Vi indretter små tydelige legezoner, hvor børnene kan se og blive inspireret til hvad de kan lege. Forskellige materialer står tilgængeligt for børnene, så de selv kan bestemme om de har lyst til at bruge dem eller ej. Vi sætter og hænger deres forskellige kreationer op, så børnene på den måde føler ejerskab af stuen og kan vise frem til deres forældre hvad de har lavet.

Det styrker deres sprog og skaber en sammenhæng mellem børnehaven og hjemmet.

Vi har forskellige traditioner i Sundby børnehave. Vi holder sommerfest, julehygge og forældre kaffe på legepladsen, så forældrene også kan komme og tage del i vores fællesskab.

Evalueringskultur

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.

Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Vi har 4 forskellige mødeformer, hvor vi har mulighed for at evaluere vores praksis.

Personalemøder, hvor vi både planlægger og evaluere vores projekter, aktiviteter, gruppeopdelinger, aktionslæringer mm, der vedrører hele børnehaven, børn, personale og forældre. Vi ser på indsamlet data i form af videoer fra ICDP, praksisfortællinger, børnenes egne ord osv. Vi bruger data til at kigge vores pædagogiske praksis i sømmene og ændre og rykke den om nødvendigt. Vi arbejder intens med et par af læreplanstemaerne hvor vi tager udgangspunkt i de anbefalinger vi har fået ved tilsynet.

Stuemøder, hvor børnene på de forskellige stuer bliver gennemgået, stuens rutiner og hverdag bliver gennemgået og justeret. Der bliver lavet ugeplan og udarbejdet TOBI

Refleksions møder, som består af forskellige grupper af personalet, hvor vi evaluerer vores praksis og projekter på tværs af huset. Her er vi i gang med at skulle bruge "redskab til Selvevaluering". De sprogansvarlige samles og arbejder med implementering af sprogtrappen.

Personale dag, hvor vi udvælger et større emne, vi mener vi har brug for at evaluere, f.eks. inklusion, børnehavens rutiner, så som måltiderne og overgange. Sprogarbejdet og sprogtrappen og Aktionslæring omkring legepladsen.

Både til planlægning og evaluering af vores praksis, har vi valgt at bruge smitte modellen.

I hverdagen arbejder vi på at have en åben undrings og evaluering kultur. Det er vigtigt at være anerkendende, også pædagogerne imellem, så vi tør snakke om og spørge ind til hinandens praksis. Det er lederens rolle at være garant for sådan en kultur. I vores kultur evaluerer vi også løbende på vores praksis gennem hele dagen, vi laver små justeringer, hvis vi ser at der er ting der kan gøres bedre.

Som dokumentation på vores pædagogiske praksis, laver vi ugeplaner, tager billeder, skriver dagbog til forældrene i AULA, holder forældremøder og laver barnets bog. Vi arbejder med ICDP hvor vi bruger video til at se på vores samspil med børnene. Vi arbejder med praksisfortællinger som vi analyserer ud fra nogle bestemte spørgsmål.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Vi vil bruge "Redskab til selvevaluering" til at evaluere den pædagogiske læreplan. Vi vil have et fast punkt på vores 10 personalemøder, til drøftelse og evaluering af forskellige dele af læreplanen. Samt hvert andet år evt. inddrage vores personaledag til arbejdet med evaluering.